

РЕЗЮМЕ

Л. А. Деминская. Технологическая модель профессионально-педагогической подготовки будущих учителей физического воспитания на основах аксиологии.

В статье рассматривается актуальность гуманизации и аксиологизации системы образования обосновывает необходимость разработки технологической модели профессионально-педагогической подготовки будущих учителей физического воспитания на основах аксиологии. Разработанная технологическая модель указывает на основные направления формирования аксиологической компетентности будущего учителя физического воспитания.

Ключевые слова: модель, профессионально-педагогическая подготовка, аксиологическая компетентность, технологическая модель, будущий учитель физического воспитания.

SUMMARY

L. Deminskaya. The technological model of the professionally-pedagogical preparation of the future teachers of physical activity on the basis of axiology.

The relevance of humanization and axiology of the education system justifies the necessity of development of the technological model of the professionally-pedagogical preparation of the future teachers of physical activity on the basis of axiology. The technological model points out the main directions of the formation of the axiological competence of future teachers of physical education.

Key words: model, professionally-pedagogical preparation, axiological competence.

УДК 378:371.78

М. О. Завгородня

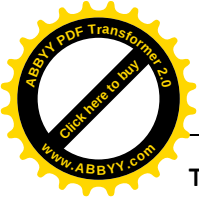
Українська інженерно-педагогічна академія (м. Харків)

ІННОВАЦІЙНІ МУЗИЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПРОФІЛЬНІЙ ОСВІТІ МАЙБУТНІХ МУЗИЧНИХ КЕРІВНИКІВ

У статті визначено сутність понять «технологія», «педагогічна музична технологія», охарактеризовано існуючі педагогічні музичні технології, розкрито основні умови формування готовності майбутніх музичних керівників дитячих дошкільних закладів до застосування у своїй роботі інноваційних музичних технологій.

Ключові слова: майбутній музичний керівник, інноваційні музичні технології, підготовка майбутнього фахівця, умови формування готовності, дошкільні заклади.

Постановка проблеми. Згідно положень Національної доктрини розвитку освіти України у XXI столітті вища освіта повинна стати дієвим засобом щодо відтворення й нарощування інтелектуального і духовного потенціалу українського народу. Зміни в політичній, соціальній та економічній галузях України зумовлюють необхідність побудови якісно нової системи національної освіти, що потребує радикального перегляду принципів, змісту освіти, які могли б сприяти вихованню освіченої, культурної та професійно здібної особистості. Одним зі шляхів модернізації вітчизняної освіти є запровадження в навчальний процес освітніх інноваційних

технологій, у тому числі інноваційні музичні технології (далі – ІМТ).

Разом із тим, розвиток суспільства потребує від сучасної освіти наявності висококваліфікованих спеціалістів – талановитих музичних керівників дитячих дошкільних установ, гуртів музичного та естетичного виховання тощо. Тому серед актуальних вимог сучасної професійної освіти є забезпечення підготовки фахівців – майбутніх музичних керівників (далі – ММК), які б могли не тільки ефективно передавати отримані знання, вміння і музичні навички, але й уміли прищепляти дитині інтерес до музичної творчості, вокалу, диригування, композиції, співу, що так необхідно для подальшої самореалізації особистості в умовах сучасного суспільства.

Аналіз актуальних досліджень. Ідею технологізації навчального процесу одним із перших оприлюднив Ян Амос Коменський (1592–1670).

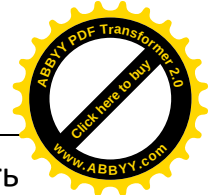
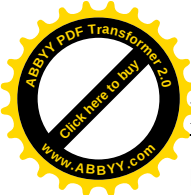
Найбільш прогресивні діячі науки IX–XX століть, у тому числі Рудольф Штейнер (1861–1925) вважав, що педагогу необхідно сприймати учня як вільну особистість. Він розробив педагогічну технологію саморозвитку особистості.

Педагогічна технологія Карла Роджерса (1902–1987) ґрунтується на засадах паралельного розвитку двох напрямків навчання: когнітивного (під контролем педагога) і дослідницького (самореалізація учня).

Карл Орф (1895–1982) запропонував унікальну музично-педагогічну технологію освіти дітей, що отримала назву «Шульверк». Суть її полягає в тому, що кожній дитині дають простий музичний інструмент. Це може бути трещітка, барабанчик, тарілочки, трикутник, кастеньєти, бубонці, маленькі литаври, різної форми штабспілі (глокеншпіліта ксилофони), скляні судини й інші доступні для виконання навіть найменшим дітям. Особлива музика, створювана таким «оркестром», стає доступною для розуміння в дитячому віці і відповідає психічному розвитку дитини. Дитяча «елементарна» музика, пов'язана з рухами дитини, мовою, непідкупною дитячою артистичністю і театральністю разом із візуальним спостереженням персонажів казки або п'єси, дитячим фольклором, розвиває музичність у дітей, здібність до імпровізації, творчості, умінню фантазувати на музичні теми і чути навколишній світ по-своєму.

Головна відмінність цієї музичної педагогічної технології від інших полягає у тому, що вона дозволяє первинно залучити всіх дітей до музики, незалежно від їх талантів, що дуже важливо для ММК дитячих дошкільних закладів.

На необхідність оволодіння професійною майстерністю майбутнім педагогом указував також А. Макаренко: «Те, що ми називаємо високою кваліфікацією, впевнене і чітке знання, уміння, майстерність, золоті руки,

небалакучість та цілковита відсутність фрази, постійна готовність працювати, – ось що захоплює дітей найбільше».

А. Макаренко зазначав, що педагог може бути з дітьми надзвичайно сухим, вимогливим, може не помічати їх, коли вони стовбичать у під рукою, можете байдужо ставитися до їхньої симпатії, та якщо педагог відзначається своєю роботою, знаннями, удачею, то всі діти будуть на його боці, і не зрадять [4, с.148].

Серед сучасних науковців сутність новітніх інноваційних педагогічних технологій та існуючі теоретичні проблеми їх творчого застосування досліджували: В. Андрущенко, І. Дичківська, О. Козлова, О. Огієнко та інші. Питання творчості майбутніх педагогів в аспекті застосування новітніх інноваційних технологій досліджували українські та російські вчені: В. Беспалько, Г. Гурлай, Т. Дорошенко, Н. Лук'янова, Т. Максименко, В. Моляко, Н. Онуфрієнко, О. Пехота, С. Сисоєва, О. Чігінцева.

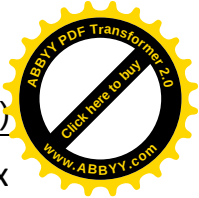
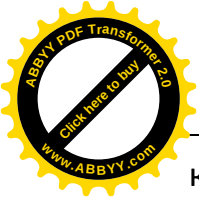
В галузі педагогіки музичного мистецтва, зокрема, в застосуванні новітніх музичних технологій, відомі своїми фундаментальними дослідженнями І. Груздова, Ю. Дворник, А. Корнак та інші. Проте, теоретичні основи підготовки ММК мало досліджені. Не розкрито теоретичне підґрунтя щодо створення необхідних і достатніх умов застосування інноваційних музичних технологій ММК.

Мета статті – визначити основні умови формування в майбутніх музичних керівників готовності використання інноваційних музичних технологій у професійній діяльності.

Виклад основного матеріалу. Насамперед відзначимо, що словосполучення «технологія» походить від грецького *τεχνη* – мистецтво, майстерність, уміння і *λόγος* – думка, причина. У словнику С.І. Ожегова знаходимо, що технологія – це «науковий опис способів виробництва». У педагогічній науці поняття «виробництво» тотожне поняттю «навчання», тому «інноваційна педагогічна технологія» визначається як «науковий опис інноваційних способів навчання».

Отже, поняття педагогічної музичної технології, на нашу думку, можна тлумачити як науковий опис способів навчання у сфері музичної освіти.

Більшість думок дослідників сходяться на тому, що провідною умовою розвитку творчості педагога у впровадженні інноваційних музичних технологій (далі – ИМТ) є рівень його професіоналізму. Так, на думку Г. Гурлай, «...аналіз трактування понять «художньо-творча діяльність» і «творчий потенціал» у соціологічній, психологічній та педагогічній науках дає підстави стверджувати, що творчість не є особливим обдарованням лише обраних, а властива певною мірою

кожному індивіду». При цьому, до критеріїв розвитку художньо-творчих умінь і навичок майбутнього вчителя дослідник відносить темп розвитку знань (прискорений, нормальний, уповільнений); обсяг дійсних знань у рамках навчальної програми (широкий, середній, вузький)», а вже потім «...формування абстрактного мислення; самостійне одержання інформації; підвищення мотивації студентів до художньо-творчої діяльності; підвищення рівня емоційної чутливості; удосконалення навичок роботи з різними інструментами [1, с. 321–322].

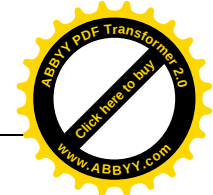
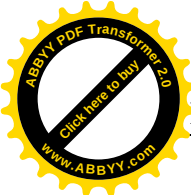
На думку І. Байкової, формування у педагога знань і умінь щодо застосування новітніх інноваційних технологій входить до розвитку його професіоналізму. У ММК він базується, за висновком дослідниці, на таких компонентах, як: спеціальний (забезпечує володіння на високому рівні професійною діяльністю та здатність проектувати свій подальший розвиток); комунікативний (зумовлює володіння доцільними формами спілкування, педагогічною взаємодією, широкою ерудованістю в системі національної та світової художньої культури, визначає розвинений інтерес до художньо-естетичної діяльності; обізнаність та володіння різноманітним музичним репертуаром; спроможність естетичного оцінювання та впровадження найкращих зразків музичного мистецтва); особистий (забезпечує оволодіння прийомами особистісного самовираження та саморозвитку) [2, с. 69].

Кваліфікація, професіоналізм ММК дитячих дошкільних закладів освіти виявляється у технічній, художній та артистичній майстерності володіння музичним інструментом, співом, диригуванням тощо. Беззаперечно, що здатність до творчості, творчого застосування новітніх освітянських технологій залежить від рівня спеціальної підготовки майбутнього педагога – музичного керівника.

Для того, щоб об'єктивно розкрити теоретичне підґрунтя з формування готовності у студентів – ММК застосовувати ІМТ, спробуємо побудувати уявну систему: профільна підготовка ММК – музичний інструмент, технічні та комп'ютерні засоби – творче подання матеріалу музичним керівником – засвоєння дитиною дошкільного віку частки поданого матеріалу. При цьому, чим більша частка засвоєного дитиною матеріалу (теоретично вона може асимптотично наближатися до 100% засвоєння), тим вищий рівень формування готовності музичного педагога до використання ІМТ у практичній професійній діяльності.

До основних умов дієздатності такої уявної системи можна віднести:

1. функціональну підготовленість ММК;
2. творчу, художню та артистичну підготовленість ММК;

3. обізнаність ММК щодо вибору та застосування сучасних ІМТ;
4. інформаційність донесення та сприймання дітьми музичного матеріалу.

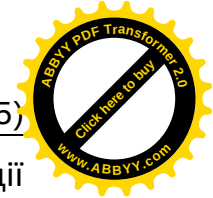
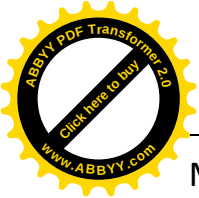
Розкриваючи сутність першої умови, слід відзначити, що музичний інструмент – це «мова» музичного керівника в дитячому дошкільному закладі, основний засіб подачі музичного матеріалу дітям. Саме тому ММК повинен бути професійним музикантом. Основні ознаки, що характеризують функціональну підготовку музиканта, визначені нами раніше [3, с. 55–65].

У даній статті представимо ряд вимог щодо функціональної підготовленості ММК:

- досконало володіти нотним записом і транспонуванням пісень, музичних композицій для відробітку співу дуєтом, в унісон, а також по терціях і октавах; читати й співати з листа одноголосні та багатоголосні твори для дітей;
- володіти чистотою інтонації, зокрема при співі без музичного супроводу, інтонувати всі основні мажорні і мінорні гамми з натуральним, гармонійним та мелодійним мінором. Уміти миттєво на музичному інструменті підбирати під голос дитини його співецький діапазон, потрібну тональність твору. Легко виділяти для співу дитині мелодію з партитури.
- володіти досконало темпо-ритмом, розуміти ритмічний малюнок і агогічні особливості музичного твору. При цьому як досвідчений концертмейстер педагог повинен миттєво підстроюватися під спів дітей при збоях у виконаннях на концертах і виступах дітей;
- для досягнення технічної майстерності гри на музичному інструменті ММК повинен уміти застосовувати спеціальні технічні прийоми та вправи, зокрема, виспівування дітей за гами й арпеджіо;
- володіти чуттям динамічного плану і фразуванням музичного твору, його малюнку (стрибки нот, оспівування звуків, секвенції, сінкопи) й уміння донести це дітям.

Друга умова застосування ІМТ пов'язана з формуванням у ММК таких властивостей, як: креативність, творчість, наявність чинників художньої майстерності гри на музичному інструменті та артистизму подання музичного матеріалу дітям.

Третьою умовою застосування сучасних ІМТ є компетентність та обізнаність ММК щодо вибору ІМТ. Нами було визначено необхідність одночасного координованого сумарного застосування декількох незалежних ІМТ, що пов'язано зі специфікою функціональної підготовки

ММК. Це передбачає проведення обов'язкової процедури валідації обраних ІМТ [3, с. 389–390].

Четвертою умовою щодо застосування ІМТ є інформаційність і ефективність сприйняття дитячим контингентом музичного матеріалу, що залежить від психологічних особливостей дітей до сприйняття і засвоєння музичного матеріалу.

Сучасними дослідженнями особистості, зокрема її сенсорно-перцептивних переваг, що дає нейролінгвістичне програмування (засноване Річардом Бендлером та Джоном Гріндером) встановлено багатоканальний інтелектуальний механізм прийому зовнішньої інформації і подальше її перетворення в різні розумові образи, моделі та поняття. При цьому, дитина підсвідомо користується переважно лише одним каналом, що дається від природи, каналом отримання інформації для «сенсорного запису», розуміння і засвоєння матеріалу.

За типологією сенсорно-перцептивних переваг за каналами інформації з певними властивостями (сенсорними перевагами спілкування) людей поділяють на чотири основних типи: візуальний; аудіальний; кінестетичний; дискретний.

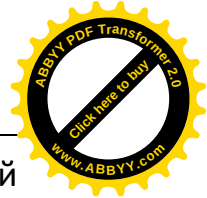
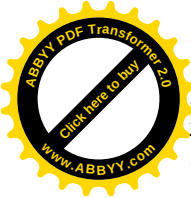
Візуальний тип характеризується розумінням і засвоєнням інформації переважно зоровим каналом: усе, що людина бачить, будь-яка картинка – це основа її сприймання навколишнього світу.

Аудіальний тип характеризується сприйманням інформації індивідуумом переважно «вухами» і мовним каналом.

При кінестетичному типу діє каналу свідомлення інформації від сприйняття рухомих образів: суб'єкт запам'ятовує переважно рухи предметів, жестикуляцію педагога, зміни міміки обличчя, певних рухів рук, ніг, тіла.

Дискретний тип людини – коли інформація сприймається лише на основі логіки мислення, сприйняття самим індивідуумом логічно перетвореної, осмисленої інформації від візуального та аудіо каналів. У репрезентативній виборці довільної групи людей між типами існує певне співвідношення: 40 % – візуальний, 10 % – аудіальний, 40 % – кінестетичний, 10 % – дискретний [5, с. 258].

Якщо умовно перенести результати даного дослідження на достатньо велику групу дітей дошкільного віку, з якими музичний керівник проводить заняття щодо засвоєння певного музичного матеріалу, маємо наступне: діти дошкільного віку лише починають логічно мислити і не мають ще достатньо сформованого багажу для критичного порівняння поданої інформації. Завдяки цьому дискретний типаж людини у них ще не сформовано і його можна не враховувати. Розподіл сприймання

інформації у дітей набуває такий вигляд: візуальний тип – 45%; аудіальний тип – 15%, кінестетичний тип – 40%.

Гіперболізуючи, маємо таку уявну ситуацію: треба навчити музиці «кампанію» дітей, у якій один – «глухий», другий – «сліпий», а третій – розуміє лише жести та рухи. І хоча це – крайня гіпотетична ситуація, бо типаж людини за каналами інформації носить досить умовний характер, реально інформація певною мірою надходить і іншими каналами, що педагогу треба неодмінно враховувати.

Для визначення достатніх умов сприйняття музичної інформації дітьми проаналізуємо існуючу ситуацію в умовному дитячому закладі на занятті з музики:

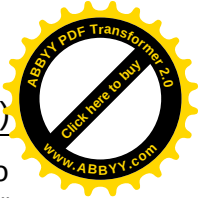
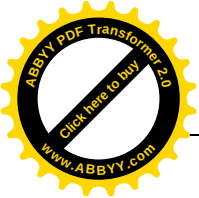
- дітям надають лише аудіо фонограму музичної казки (казку запам'ятають до 15 % дітей – аудіальний тип);
- дітям паралельно з аудіо фонограмою показують картинки, що відповідають тексту казки і фразуванню музики (казку запам'ятають до 60 % дітей – аудіальний і візуальний типи);
- діти бачать також артистичну поведінку музичного керівника (можливе і пританцювання), його виразні рухи рук, губ, зачіски на голові в процесі гри на музичному інструменті або співу музичної казки (казку запам'ятають до 55 % дітей – аудіальний і кінестатичний типи);
- за умови достатньої мотивації дітей, артистичної гри і співу музичного керівника дітям додатково показують за тематикою музичної казки рухливі картинки, відео тощо, наприклад, пісочну анімацію – в результаті казку добре запам'ятають більше 90 % дітей – аудіальний, кінестатичний, візуальний типи).

Отже, основною умовою інформаційного сприйняття дітьми музичного матеріалу є одночасне подання матеріалу музичним керівником по трьох незалежних інформаційних каналах: аудіо, візуальному та кінестатичному.

Висновки. Таким чином, основними умовами формування готовності ММК до застосування ІМТ є: наявність функціональної підготовки; творчої, художньої та артистичної готовності викладання матеріалу, обізнаності ММК щодо вибору та одночасного застосування декількох ІМТ; оволодіння ММК одночасного подання матеріалу дітям з використанням трьох незалежних інформаційних аудіо, візуального, кінестатичного каналів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гурлай Г. І. Специфіка художньо-творчої діяльності у підготовці майбутнього педагога / Г. І. Гурлай / Соціалізація особистості: культура, освітня політика, технологія формування : Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. молодих учених і студентів, 20-21 квіт. 2011 р., Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2011. – С. 321–322.

2. Байкова І. С. До питання про сутність професійної компетентності музичного керівника дошкільного закладу / І. С. Байкова // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр. / ред. кол. Т. І. Сущенко (голов.ред.) та ін. – Запоріжжя, 2011 – Вип.15 (68). – С. 63–69.

3. Завгородній П. О. та ін. Моделювання процесу навчання гри на музичному інструменті / П. О. Завгородній, М. О. Завгородня / Зб. наук пр. СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2009. – Ч. 2. – С. 55-65.

4. Макаренко А. С. Педагогічна поема / А. С. Макаренко. – К. : Радянська школа, 1973. – 508 с.

5. Кисельова Г.І. Про індивідуалізацію навчання іншомовної мовленнєвої діяльності шляхом урахування сенсорно-перцептивних переваг особистості / Г.І. Кисельова, Н.О. Тубол // Педагогічні науки : зб. наук. пр. СумДПУ ім. А. С. Макаренка –Суми : СумДПУім. А.С. Макаренка, 2009. – С. 255–262.

РЕЗЮМЕ

О. М. Завгородня. Инновационные музыкальные технологии в профильном образовании будущих музыкальных руководителей.

В статье определены сущность понятий «технология», «педагогическая музыкальная технология», охарактеризовано существующие музыкальные технологии, раскрыты основные условия формирования готовности будущих музыкальных руководителей детских дошкольных заведений к использованию инновационных музыкальных технологий, дошкольные учреждения.

Ключевые слова: будущий музыкальный руководитель, инновационные музыкальные технологии, подготовка будущего специалиста, условия формирования готовности.

SUMMARY

O. Zavgorodnja Innovative musical technologies in the specialized of preschool musical teachers.

In the article it is determined essence of conceptions «technology», «pedagogical musical technology», it is characterized existing pedagogical musical technologies, it is opened main conditions of forming of Music head's preparing of children's preschool establishments to the using in their work innovative music technologies.

Key words: future Music head, innovative musical technologies, preparing of future specialist, the conditions of forming of preparing, preschool establishments.

УДК:378.147:070:17.023.31

В. В. Костюк

Запорізький національний університет

СТИМУЛЮВАННЯ ТА РОЗВИТОК ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ МАГІСТРІВ-ЖУРНАЛІСТІВ У НАВЧАЛЬНІЙ ТА ПОЗААУДИТОРНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті аналізуються основні напрямки та умови: розвиток позитивної мотивації для досягнення навчальної мети; організація навчально-виховного середовища на засадах особистісно орієнтованого, інтерактивного, імітаційно-ігрового підходів педагогічної діяльності, що сприяють творчому самовиявленню студентів вищих навчальних закладів у навчально-виховному процесі. На прикладі педагогічного процесу у магістрів-журналістів визначаються найбільш ефективні шляхи самореалізації творчого потенціалу магістрів-журналістів.

Ключові слова: творчість, самовиявлення, самореалізація, особистість, навчально-виховний процес, магістри, журналістика, потенціал.